

Torsdag 2026-09-29

Klockan 09:00-12:00

Plats: Hörnefors. HörneFORCE, Plangatan 4
samt HUGÅs Veranda, Industrivägen 19

Kallade:

Bygderådet Umeå: ~~Alf Söderlund~~ (Göran Sundqvist), Eva Lindman, Roger Sandström, Hans Weinehall

Västerbottens idrottsförbund: ~~Niclas Bromark, Mikael Eriksson~~

Enskild förening på Umeå landsbygd: Maria Bergstén Stöckebygdens Utveckling, Olle Nygren
Holmöns utvecklingsforum

Företagarna Umeå: Vakant, Torbjörn Wennebro

LRF Umeå: Per-Gunnar Olofsson, Ingvar Persson

Enskilt företag på Umeå landsbygd: Kristina Johansson, ~~Emma Börnerberg~~

Umeå universitet: ~~Marco Eimermann~~

SLU: Marie Gidlund

Coompanion Västerbotten: Cathrin Sandström

Umeå kommun: Mikael Berglund, Mattias Larsson, Bore Sköld, ~~Elmer Eriksson~~.

Jennie Bergvall Kalén handläggare, Daniela Holmberg handläggare, Elin Lindqvist sekreterare

Inbjudna gäster:

Marie-Charlotte Hegethorn, KFUM Umeå

Sara Nordström, Stöd och styrning

LBR:s mötesagenda är indelad enligt dessa kategorier:

Förutsättningar: ex. infrastruktur, kommunikationer, byggande, service

Lokalt näringsliv: företagande, ex. besöksnäring, skogs- och lantbruk

Hållbar utveckling: ex. miljö/klimat, attraktivitet, kultur, föreningsliv, jämställdhet, mångfald

Övergripande

Ärende	Omfattning
Agenda LBR 29 september kl. 9-12	• Välkommen • Platsbesök på HörneFORCE anläggning • Landsbygdsstrategernas punkter ink. landsbygdssvepet • Delrapport planeringsdirektivet • Runda mellan rådsledamöterna • Övrigt • Avslut
Välkommen	Mikael välkomnar alla till Hörnefors och speciellt Marie Gidlund som är ny ledamot i LBR och representerar SLU. Marie berättar kort om sig själv. Jobbar bland annat med forskning och innovation om livsmedelskedjan, samt hur SLU kan bidra till ökad livsmedelsproduktion i Norra Sverige och beredskap.
Platsbesök på HörneFORCE anläggning, Marie-Charlotte Hegethorn från KFUM Umeå	HörneFORCE – KFUM Umeå Marie-Charlotte berättar om multisportarenan Hörneforce, från idé till genomförande. Utfall, förutsättningar, förväntningar, ideell samverkan och framtiden. Se Pdf
Presentation av Hugås under fikat, läs mer i länkarna	HUGÅs Veranda Visit Umeå HUGÅs Veranda - Butik & café (@hugas.veranda) • Foton och videor på Instagram
Landsbygdsstrategernas punkter ink. landsbygdssvepet	Intern landsbygdsgrupp startas som ett långsiktigt dialogforum för kunskapsutbyte kring landsbygdsprogrammet. Uppföljning av 1–2 målområden per år. Bygger på berörda nämnder i landsbygdsprogrammet. Första mötet: 1 oktober. Landsbygdsutvecklingsrådet 2027. Inför ny mandatperiod ses rådets sammansättning över enligt föreskrifterna. Alla ingående organisationer kommer få förfrågan om att utse sina representanter för nästa mandatperiod. Platserna lokal utvecklingsgrupp och lokal företagare utses enligt ett nomineringsförfarande.

	Inför detta ser landsbygdsstrategerna över möjligheten att permanenta platser i rådet för Coompanion och Leader Idériket. Möjligen kan dessa tas in i stället för platserna "lokal utvecklingsgrupp" och "lokal företagare". Kommer ses över under hösten, men viktigt att behålla en bra balans av sektorerna, kompetenser och organisationer. Innan sommaren skickade LBR en skrivelse till Kommunstyrelsen om önskemål kring en bredare politisk representation under nästa mandatperiod. Framför allt från nämnder med kärnfrågor för landsbygdsutveckling, som För- och grundskola, Tekniska nämnden och Äldrenämnden. Skrivelsen hanteras och detta jobbas vidare med. Vid tankar och synpunkter kring rådets sammansättning – ta kontakt med landsbygdsstrategerna. Mobilt Byakontor: tre besök återstår i år. Rekordmånga verksamheter från kommunen har deltagit – cirka 10 verksamheter vid de senaste tillfällena. Bland annat bygglov, detaljplan, räddningstjänst, omsorg, Föreningsbyrå, Näringsliv, beredskap, Coompanion och Leader. Det har varit stort intresse för framför allt bygglov, detaljplan och avloppsfrågor. I Täfteå kom cirka 40 besökare. Fällforsån cirka 10 besökare, men långa och bra samtal. Pilotprojekt om klimatanpassning och resilienta lokalsamhällen: projekt som drivs av Stöckebygdens utveckling där Umeå kommun är en samarbetspart, Daniela arbetar 25% i projektet. Första steget är en omvärldsanalys av bland annat trygghetspunkter och lokala beredskapslösningar. Vi tittar bland annat på Linköping, Storuman och Gotland. Intervjuer genomförs även med fler aktörer, bland annat Myndigheten för civilt försvar. Rapport tas fram efter årsskiftet. Studieresor har genomförts till Vilhelmina/Lycksele och Finland. Tilläggsuppdrag kring civil beredskap Fritids- och kulturnämnden har avsatt 500 000 kr för att stärka beredskapen i föreningslivet. Pilot planeras för hösten 2026 där samarbete kommer inledas med ett par byar, kan exempelvis handla om att göra investeringar i bygdegårdar för att stärka beredskapen. Beredskapssamordnare tar fram förslag på grundläggande beredskapsåtgärder. Beslut har inte tagits om hur många byar som
--	--

	kan komma att ta del av stödet, eller vad pengarna ska gå till och hur långt pengarna räcker. Landsbygdssvepet: - Ny ICA-handlare i Överboda: byn får behålla sin ICA-butik! - Lokal handlardag i Bodbyn 18 november – träff för dagligvarubutiker på Umeås landsbygder. Information om ekonomiska stöd från Region Västerbotten. - Bygdegårdarnas Riksförbund: beredskapsbidrag – ansökan senast 30 september. Sammanställnings webinarium här finns pengarna 2 dec: Bygdegårdarnas riksförbund – Mer än 1400 allmänna samlingslokaler över hela landet, se inspelad film: Webbinarium: Bygdens beredskap – Bygdegårdarnas riksförbund
Delrapport planeringsdirektivet, Sara Nordström (Stöd och styrning) Landsbygdsprogrammet i planerings och uppföljningsprocessen	Bygderådet har skickat en skrivelse till kommunen huruvida landsbygdsperspektivet tas med i planeringsdirektiven. För att förstå hur skrivelsen kan hanteras behöver man ha en bild av kommunens styrmodell, budgetprocess och ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige, nämnder och bolag. En central fråga är vad kommunen faktiskt kan göra inom befintlig budget och vilka insatser som kräver nya politiska beslut eller resurser. Bakgrund till kommunens styrmodell. År 2019 tillsattes en styrberedning för att se över kommunens styrning av nämnder och bolag, kommunen hade omkring 400–600 mål som verksamheterna skulle förhålla sig till. Det gjorde styrningen svår och det var svårt att se vad som egentligen skulle prioriteras. Samtidigt var nästan inga mål direkt resurssatta. Det skapade en obalans mellan planering, resurser och uppföljning. En viktig lärdom blev därför att kommunen behöver bli bättre på att: prioritera, fördela resurser, tydliggöra ansvar, ge rätt personer mandat, följa upp resultat, och våga säga nej till sådant som inte ryms inom uppdrag och resurser. Kommunen arbetade fram en riktlinje för planerad och aktiverande styrning. Syftet är att planeringsdirektiven ska bidra till att fokusera nämnder och bolag på det som är viktigast, utifrån deras

	grunduppdrag och kommunens övergripande mål. De fyra inriktningsmålen är centrala, och även landsbygdsprogrammet ska kunna ingå i denna struktur. Tanken är att kraftsamla kring frågor som berör flera nämnder och bolag, snarare än att skapa separata uppdrag och strukturer för varje fråga. Landsbygdsfrågorna kan därmed ses som en del av kommunens samlade arbete, bland annat inom social hållbarhet. Kommunen har fastställt en prioriteringsordning för situationer där det uppstår tveksamhet kring vad verksamheten ska göra: Budget och tillgängliga resurser, Grunduppdraget, Inriktningsmål, planeringsdirektiv. Det betyder att budget och grunduppdrag alltid måste vägas in när nya uppdrag eller mål tillkommer. Det är därför viktigt att skilja mellan vad som kan genomföras inom befintliga resurser och vad som kräver ytterligare finansiering eller ett nytt politiskt beslut. Landsbygdsprogrammet, det går att ställa krav på nämnderna att följa upp landsbygdsprogrammet då det nya landsbygdsprogrammet från 2024 är tydligare specificerat än det tidigare programmet. Ambitionen är att följa upp programmet årligen på verksamhetsnivå, med stöd av Sara och berörda kollegor. Samtidigt är kommunens befintliga uppföljning redan omfattande. Uppföljningen behöver ge politiken relevant information utan att skapa ett nytt omfattande kontroll- och uppföljningssystem. För mycket uppföljning riskerar att innebära att det inte finns tillräckligt med tid för att faktiskt analysera resultaten. Nämnderna har ett stort utrymme att själva planera sin verksamhet. De bestämmer bland annat i stor utsträckning: vilka indikatorer som ska användas, hur detaljerad uppföljningen ska vara, hur verksamheten ska organiseras inom ramen för grunduppdrag och budget. Det finns därför inte centrala krav på exakt vilka indikatorer alla nämnder ska följa. Om det behövs en mer djupgående uppföljning av landsbygdsprogrammet kan den därför behöva göras separat, snarare än att lägga ytterligare detaljkrav på den ordinarie uppföljningen. En viktig fråga är också vad är kommunen faktiskt rådig över och vilken data är därför relevant att följa upp?
--	---

	Hur kan landsbygdsprogrammet genomföras? Ett sätt att arbeta inom den befintliga modellen är att utgå från nämnder och bolag och fråga: Hur kan varje verksamhet, inom sina befintliga resurser och sitt grunduppdrag, bidra till landsbygdsfrågorna? Integrera frågorna i verksamheten. Det kommer också att behöva se olika ut i olika delar av kommunen. Exempelvis kan en mobil fritidsgård vara en lösning på en plats, medan andra platser behöver andra typer av insatser. Det viktiga är att skapa möjligheter och insikter som gör att verksamheterna kan driva de frågor som är viktiga lokalt. LBR och dess olika organisationer kan identifiera luckor i kommunens arbete, bidra med lokalkännedom och perspektiv från olika delar av kommunen, stötta nämnderna i deras kärnfrågor, bidra till att synliggöra frågor för politiken, bidra till uppföljning genom lokala perspektiv, identifiera behov som verksamheterna behöver uppmärksamma, och bidra med kunskap från olika verksamhetsområden. En viktig uppgift kan vara att skapa förutsättningar för kommunens befintliga organisation att göra rätt saker. En möjlighet är att arbeta mer med goda exempel. LBR kan bidra genom att lyfta fram lyckade projekt och visa att det finns fungerande exempel att bygga vidare på. För landsbygdsprogrammet innebär det att fokus bör ligga på att: 1. Koppla landsbygdsfrågorna till nämndernas och bolagens grunduppdrag. 2. Identifiera vad som kan göras inom befintliga resurser. 3. Skapa en relevant och hanterbar uppföljning. 4. Identifiera luckor där kommunen behöver utveckla sitt arbete. 5. Lyfta goda exempel och sprida fungerande arbetssätt. 6. Använda LBR som en resurs för kunskap, lokala perspektiv och erfarenhetsutbyte. Inspel: Kunskapsspridning viktigt, vi behöver hjälpas åt och ge varandra möjligheter. Se PP.
--	--

Runda mellan rådsledamöterna	Olle, Enskild förening på Umeå landsbygd: En koordinator har anställd i projektet "Med ön som katalysator", kommer ordna social och hälsofrämjande verksamhet på öns Prästgård. Jobbar också med ett EU-projekt om hållbar energiförsörjning där vi ska ta fram nulägesanalys och omställningsplan, bl.a. för sol-, jord- och bergvärme. Maria, Enskild förening på Umeå landsbygd: LBR:s arbetsgrupp kring beredskap tog fram en beredskapsenkät till föreningar – väldigt dålig svarsfrekvens, endast två svar. Fått beviljat bygglov för ladan och vattensystem i projektet "Pilotprojekt om klimatanpassning och resilienta lokalsamhällen". Leader Idériket har nästan förbrukat innevarande programperiods medel; nästa period är oklar. Cathrin, Coompanion: Arbetet med byggemaskiner drivs vidare. Behov av bättre möjligheter att använda skolor/idrottshallar på landsbygden, bl.a. i Tavelsjö. Eva, Bygderådet: Brännland vill samla föreningar kring en gemensam lokal. Det korta avståndet till centralorten försvårar aktiviteter i byn. Golfklubbens klubbhus kan vara en möjlighet. Torbjörn, Företagarna i Umeå: Företagsnätverket i Tavelsjö startas om. Nystartsmöte 5 oktober. Mattias vice ordf.: Vattenfrågan på Holmön behöver lösas gemensamt, måste prioriteras. Bore (V), ledamot LBR: Ingen rapport. Hans Bygderådet: Frågor som spannmål och beredskap. Diskussion om nytt bygderåd, namnet Bygdesamverkan i Umeå övervägs. Göran ersättare för Alf, Bygderådet: Vikten av samverkan mellan kommunen och civilsamhället betonas, särskilt kring ekonomi, rådgivning och stöd i utvecklingsfrågor. P-G LRF: LRF-aktiviteter i Tavelsjö och Vännfors. Planerat studiebesök i Lycksele om småhus och lösningar på bostadsbrist. Ingemar LRF: LRF genomförde en politikerdebatt inför valet om bl.a. avlopp, vägar, belysning samt kris och beredskap. Planerat studiebesök på Umeå Hamn.
---	--

	Kristina, Enskild förening på Umeå landsbygd: Fokus på var maten kommer ifrån. Arrangemanget <i>Jorden och skogen i stan</i> i september var riktigt välbesökt. Samarbete kring Bonde, barn och butik. Vännäs kommun tagit beslut om att deras skolor endast ska servera norrländskt nötkött. Roger Bygderådet: Ekologiska bönder i Vännäs får låna kommunal mark kostnadsfritt. 4H flyttar till Stöcksjö. Vikten av barns kontakt med djur lyfts, liksom oro för den minskande grisproduktionen i Västerbotten.
Övrigt	Trädgårdsutbildningen på Forslunda har startat i höst, fullt på utbildningen, 20 platser, och en hel del i kö. Värt att fira, det är så oerhört viktigt att utbilda befolkningen inte bara utifrån arbetsmöjligheter liknande parkarbete som gör närmiljön för boende trivsamt utan även möjlighet att försörja sig själv och sin familj vid eventuella kristider.
Kommande LBR möten 2026	• 3/12 - Till nästa möte: Kristina pratar med projektledare gällande jorden och skogen i stan för information om utfallet av årets arrangemang.

Kallat av:

Elin Lindqvist för Mikael Berglund, Jennie Bergvall Kalén, Daniela Holmberg

Webbsida: www.umea.se/lbr